

Okruhy ke SZZ studijního programu: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (PS i KS, Mgr., pětiletý)

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce z pedagogiky a psychologie (KPV/ SZZP@; KPV/SZZPŠ)

Pedagogická část:

1. Vývoj učitelské profese v primárním vzdělávání

Vývoj primárního školství v českých zemích od zavedení povinné školní docházky. Vývoj vzdělávání učitelů primárních škol. Požadavky a předpoklady učitelské profese v současnosti.

2. Cíle výchovy a vzdělávání dle tendencí vývoje zahraniční a české pedagogiky

Německá pedagogika - např. J. F. Herbart, Waldorfská pedagogika atp. Anglická pedagogika – např. J. Locke, progresivismus atp. Francouzská pedagogika – např. J. J. Rousseau, C. Freinet atp. Italská pedagogika – např. M. Montessori, pedocentrismus atp. Pedagogika z USA – např. J. Dewey, pragmatismus atp. Česká pedagogika – např. K. S. Amerling, G. A. Lindner, O. Kádner, pokusné školy atp.

3. Jan Amos Komenský

Život J. A. Komenského a jeho základní pedagogická díla (výčet, charakteristika, význam). Přínos J. A. Komenského pro českou a světovou pedagogiku.

4. Cíle a obsah výchovy a vzdělávání v současné primární škole

Společenská a pedagogická podmíněnost cílů školního vzdělávání na 1. stupni ZŠ. Pojetí dvoustupňového kurikula – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, školní vzdělávací program. Práce učitele s kurikulem, projektování vzdělávací nabídky (gramotnosti, kompetence, průřezová témata, plánování učiva atp.).

5. Osobnostní rozvoj žáka na 1. stupni základní školy

Rozvoj osobnosti prostřednictvím složek výchovy. Sociální soužití ve třídě, jeho formy a možnosti ovlivňování. Řízení třídy. Metody výchovného působení. Normy chování. Školní řád. Možnosti a meze demokracie ve výchově. Styly a typy výuky. Individualizace a diferenciací ve vyučování, jejich přehled, možnosti využití v primární škole.

6. Primární škola a její proměny

Transformace českého školství po roce 1989. Školský systém v ČR. Strategie vzdělávací politiky v České republice do r. 2030+. Školská legislativa (Školský zákon, Zákon o pedagogických pracovnících, Pracovní řád pro učitele, dokumentace školy). Dokumenty zaměřené k právům dítěte. Současný systém školské správy ČR. Česká školní inspekce.

7. Soudobé trendy ve vzdělávání v mezinárodním kontextu

Pojetí, konceptuální a procesuální charakteristiky primárního vzdělávání v zahraničí (dle vybraných zemí). Současné inovativní koncepce např. Zdravá škola, Začít spolu atp. Žáci a učitelé z pohledu mezinárodních výzkumů atp. Práce učitele primární školy s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a uplatňování inkluzivního přístupu. Žáci z rodin cizojazyčného etnika. Strategie práce s informacemi a digitalizace výukového prostředí.

8. Vyučovací proces v primární škole

Charakteristika a průběh vyučovacího procesu, jeho podstata, funkce a zákonitosti. Specifické rysy vyučovacího procesu v primární škole (jeho činitelé, etapizace). Dominanty procesu výuky: aktivita, samostatnost, tvořivost. Specifika vyučovacího procesu na málotřídní škole.

9. Didaktické kategorie

Výukové cíle a jejich formulace. Didaktická analýza učiva. Klasifikace a charakteristika vyučovacích principů, metod, organizačních forem, materiálních didaktických prostředků a jejich využití ve vyučování ve vztahu k různým vyučovacím předmětům.

10. Žák ve výchovně vzdělávacím procesu

Žák na počátku školní docházky a jeho adaptace na školní prostředí. Potřeby dítěte a motivace školního výkonu. Výuka počátečního čtení a psaní v 1. ročníku ZŠ. Vzdělávání s ohledem na prekoncepty, učební styly a tvořivost žáků. Význam spolupráce rodiny a školy, fáze a typy spolupráce.

11. Specifika pedagogické činnosti učitele primární školy

Funkce a role učitele při pedagogické činnosti. Reflexe výchovně vzdělávacího procesu se záměrem naplňování stanovených výukových cílů. Profesionální kompetence učitele. Učitel pro školu 21. století. Profesionální etika učitele. Rizika učitelské profese. Profesionální rozvoj učitele. Autodiagnostika a sebereflexe učitele.

12. Pedagogická diagnostika v primární škole

Úkoly pedagogické diagnostiky, její předmět a zvláštnosti v primární škole. Fáze (etapy) pedagogické diagnostiky. Uplatnění metod pedagogické diagnostiky při poznávání a posuzování osobnosti žáka, diagnostika školní třídy, diagnostika rodinného prostředí. Hodnocení a prognóza rozvoje žáka jako součást pedagogické diagnostiky.

13. Pedagogická evaluace

Úrovně pedagogické evaluace vyplývající ze Zákona č. 561/2004 Sb. (žák, učitel, škola, vzdělávací systém) a zásady. Význam evaluace ve výchovně vzdělávacím procesu primární školy. Evaluace práce školy a jejích výchovně vzdělávacích výsledků. Evaluační kritéria pro práci školy, učitelů a žáků. Evaluace v procesu etap vyučování. Charakteristika základních metod a forem prověřování a hodnocení, jejich uplatnění v primární škole. Pedagogicko-psychologické zásady prověřování a hodnocení.

14. Pedagogická komunikace v interakci učitel-žák-rodina

Prvky, typy a formy pedagogické komunikace. Proměny pedagogické komunikace v závislosti na různých koncepcích výuky. Vliv učitele na školní úspěch žáka. Vliv pedagogické komunikace na utváření vztahů mezi učitelem a žákem. Wellbeing. Význam partnerských vztahů školy a rodiny, metody, formy a etapy jejich vzájemné spolupráce. Zásady pozitivní komunikace. Povinnosti rodičů vůči škole. Náhradní rodinná péče. Domácí vzdělávání.

15. Společenskovední a přírodovědné vzdělávání na 1. stupni ZŠ

Historický přehled etap vývoje pojetí a obsahu učení o přírodě a společnosti. Současné pojetí učení o přírodě a společnosti v primární škole. Uplatnění specifických principů, metod, forem a prostředků při vytváření představ, pojmů, vědomostí, dovedností a návyků žáků. Regionální a fenologický princip, charakteristika a uplatnění prvků ve výuce.